

Lausunto YVA-selostuksesta / Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimapuisto

Rakennus- ja ympäristölautakunta 05.06.2024 § 92
289/11.00.03/2024

Valmistelija

Kaupunkilupapäällikkö Juhani Hannila ja Johtava
ympäristötarkastaja Tuomas Hirvijoki

Yhteysviranomaisena toimiva Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus pyytää lausuntoa Kokkolan ympäristönsuojeluviranomaiselta Vapo Terra Oy:n tuuli- ja aurinkovoimapuiston YVA-selostuksesta. Lausunto tulee antaa 14.6.2024 mennessä.

Arviointiselostus löytyy kaupungin verkkosivuilta sekä osoitteesta [Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimapuisto, Halsua ja Kokkola \(ymparisto.fi\)](https://www.kokkola.fi/ymparisto)

Hanketta havainnollistavia sijaintikarttoja (2kpl) on esitetty liitteissä.

Liite A

Havainnollistavat sijaintikartat

Hanke

Hankkeessa Vapo Terra Oy suunnittelee tuuli- ja aurinkovoimapuistoa, joka sijoittuu Halsuan kunnan ja Kokkolan kaupungin alueille. Hankealueen pinta-ala on 2 260 hehtaaria, josta noin 1 438 hehtaaria sijoittuu Halsualle ja 822 hehtaaria Kokkolaan. Tuuli- ja aurinkovoimapuisto sijoittuu pääosin yksityisten maanomistajien sekä Neovan omistamille maille. Tuulivoimaloita rakennetaan enintään 22 kpl ja aurinkovoima-alue muodostuu enimmillään noin 324 hehtaarin kokoisesta alueesta. Sivulla 223 on esitetty aurinkopaneelien lukumääräksi arviolta 150 000 – 480 000 kpl.

Sähkönsiirron osalta tarkastellaan kahta vaihtoehtoa. Hankkeen käyttöön rakennetaan sähköasema hankealueelle. Alustavan suunnitelman mukaan tuuli- ja aurinkovoimapuiston liittäminen sähköverkkoon tehdään joko maakaapeliyhteydellä wpd Finland Oy:n Tuohimaa-Riutanmaa tuulivoimahanke-alueelle, josta sähkönsiirto toteutetaan yhteisjohdolla kantaverkkoon tai 400 Kv voimajohtoliitynnällä Fingrid Oyj:n suunnitteilla olevan Jylkkä-Alajärvi-voimajohtolinjan uudelle sähköasemalle Pajuojan ja Liedeksen välille. Sähkönsiirto sijoittuu osin Kaustisen kunnan alueelle.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn hankevaihtoehdot

Vaihtoehto VE 0: Hanketta ei toteuteta. Vastaava sähkömäärä tuotetaan muilla keinoilla.

Vaihtoehto VE 1: Hankealueelle rakennetaan enintään 22 uutta tuulivoimalaa, joista enintään 13 Halsuan Kairinevan ja yhdeksän Kokkolan Peränevan alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja voimalaitoksen yksikköteho noin 7–10 megawattia. Vaihtoehto käsittää aurinkovoima-alueiden (n. 282 ha) sijoittamisen hankealueelle.

Vaihtoehto VE 2a: Hankealueelle rakennetaan enintään 19 uutta tuulivoimalaa, joista enintään 11 Halsuan Kairinevan alueelle ja kahdeksan Kokkolan Peränevan alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja voimalaitoksen yksikköteho noin 7–10 megawattia. Vaihtoehto käsittää aurinkovoima-alueiden (n. 324 ha) sijoittamisen alueelle.

Vaihtoehto VE 2b: Hankealueelle rakennetaan enintään 19 uutta tuulivoimalaa, joista enintään 11 Halsuan Kairinevan alueelle ja kahdeksan Kokkolan Peränevan alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja voimalaitoksen yksikköteho noin 7–10 megawattia. Vaihtoehto käsittää aurinkovoima-alueiden (n. 109 ha) sijoittamisen alueelle.

Ehdotus lausunnoksi

YVA-selostus on laadittu YVA-lain edellyttämässä laajuudessa ja sitä on esitelty myös yleisötilaisuuksissa Halsualla ja Kokkolassa. Tässä lausunnossa kiinnitetään huomiota ennalta arvioiden merkityksellisimpiin vaikutuksiin ja pääasiassa Kokkolan puolelle sijoittuvien voimalayksiköiden osalta sekä Kokkolan puolelle sijoittuvan sähkönsiirtolinjan osalta.

Merkittäviä vaikutuksia aiheutuu mm. maisemaan ja asukkaiden viihtyvyyteen. Erämaisen alueen muutos teollisen ympäristön suuntaan vaikuttaa merkittävästi myös alueen luonto-olosuhteisiin. Alueella esiintyy monia nisäkäs- ja lintulajeja sekä niiden elinympäristöjä. Useat lajit ovat harvalukuisia ja uhanalaisia. Erämaiset lajit ovat myös herkkiä häiriövaikutuksille. Kun huomioidaan hankealueen ympäristössä olevat muut eri vaiheissa olevat tuulituotantoalueiden rakentamissuunnitelmat, korostuu hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi, jota tässä YVA-selostuksessa on melko suppeasti käsitelty.

Hankkeesta voi todeta, että vaihtoehdot (VE1 ja VE2) poikkeavat laajuudeltaan varsin vähän toisistaan (ero kolme voimalayksikköä koko hankkeen osalta, Kokkolan osalta vaihtoehtojen ero on vain yksi voimalayksikkö).

Kaavallinen tilanne

Selostuksessa mainitaan, että hanke ei sijoitu Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan tuulivoima-alueelle. Mainitaan myös, että hanke ei sijoitu Kokkolan strategisen yleiskaavan tuulivoimatuotannon suunnittelualueelle. Asia on siis selvitetty maankäytölliseltä kannalta kahdessa laajassa työssä, eikä aluetta ole katsottu

tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Hankealue sijoittuu lähelle merkittäviä Natura- alueita ja luonnonarvoiltaan muuten merkittäviä alueita, ja alueella esiintyy monia uhanalaisia lintulajeja sekä häiriöille alttiita nisäkäslajeja, mistä syystä sitä ei ole osoitettu em. kaavoissa tuulivoimatuotantoon. Keski-Pohjanmaan maakuntaliitto laatii parhaillaan 6. maakuntavaihekaavaa, jossa pääteemoina ovat mm. tuulivoima, kaivosala, matkailu ja virkistys sekä viherrakenne. Selostuksessa mainitaan kaavan valmistuvan vuoden 2024 loppuun mennessä, mutta saatujen tietojen mukaan valmistuminen siirtyy vuodelle 2025. Maakuntakaavan tulisi olla tuulivoimarakentamista ohjaava, koska siinä arvioidaan yhteisvaikutusta ja riittävien ei-alueiden säilyminen. Tuulivoimatuotanto tulisi lähtökohtaisesti sijoittaa maakuntakaavan mukaisille tuotantoon parhaiten soveltuville alueille. Yksittäisissä hankkeissa vaikutukset kokonaisuuteen jäävät vähälle huomiolle tai kokonaan huomioimatta.

Hankealueelle laaditaan YVA:n kanssa samanaikaisesti osayleiskaavaa esitetyn maksimivaihtoehdon pohjalta. Kaavaluonnos on parhaillaan nähtävillä.

Maisemavaikutukset, virkistyskäyttö ja viihtyvyys

Yksittäiset tuulivoimayksiköt ovat korkeudeltaan korkeintaan 300 m korkeita. Maisemavaikutusta on arvioitu lähinnä asutuksen suhteen. Tuulivoima-alueen ympäristön virkistyskäyttö pohjautuu alueen erämaisyyteen ja laajoihin suojelualueisiin ja luonnontilaisiin avosoihin. Maisemavaikutukset korostuvat laajoilla avo-alueilla, kuten järvien rannoilla, isoilla peltoaukioilla, mutta myös avoimissa luonnonympäristöissä, kuten avosoilla. Laaja Kotkannevan suojelualue sekä Venetjärven ympäristön muut luonnonarvoiltaan merkittävät avosuot ovat virkistyskäyttöarvoiltaan merkittäviä kohteita. Niiden osalta haitallinen maisemavaikutus on merkittävä, mitä YVA-selostuksessa ei juurikaan huomioida. Sähkönsiirtolinjoillakin katsotaan selostuksessa olevan myönteinen vaikutus virkistyskäyttöön, kun linjoja voi käyttää kulkureitteinä. Tämä on väärä päätelmä, koska luonnossa liikkujat hakevat nimenomaan rakentamatonta ja rauhallista luonnonympäristöä. Voimaloiden aiheuttama melu väärään paikkaan sijoitettuna on merkittävä haitta myös virkistyskäytölle.

Luontoarvot, luontokohteet ja eläimistö

Laaditussa luonto- ja linnustoselvityksessä on tunnistettu useita merkittäviä luontokohteita, kuten alueella olevat avosuot ja pienemmät lajistollisesti merkittävät kohteet. Kokkolan alueella herättää huomiota erityisesti laajemmassa toteutusvaihtoehdossa esitetty voimalayksikkö T15, joka on sijoitettu lähelle Venetjoen tekojärveä kapealle metsäiselle kankaalle kahden luonnonarvoiltaan merkittäväksi arvioidun avosuokohteen väliin (Hyötysaarenneva ja Halsuan rajan tuntumassa oleva pienempi nimetön avosuo, arviointiselostuksen sivulla 254 olevat luontokohteet nro 10 ja 11). Etäisyys kumpaankin kohteeseen on vain 120 metriä ja kun voimalan korkeus on 300 metriä, on sillä väistämättä merkittävä

haitallinen vaikutus kyseisten kohteiden luontoarvoihin. Kyseiset suot on arvioitu paitsi edustamiensa luontotyyppien, myös linnustonsa puolesta arvokkaiksi. Linnustollisesti arvokas alue on kuitenkin rajattu paljon pienemmäksi kuin koko avosuo, jolloin etäisyyttä on saatu lisää suunniteltuun voimalaan. Ihmetystä herättää se, että linnustollisesti arvokkaan alueen rajaksi on valittu kunnanraja, joka kulkee keskellä avosuota. Linnustollisesti arvokasta aluetta on koko avosuoalue, siitä ei voi erottaa pieniä alueita, kun avosuo on kokonaisuus.

Haitalliset vaikutukset linnustoon on arvioitu kummassakin vaihtoehdossa suureksi. Tämän vuoksi hanketta ei voi toteuttaa suunnitellussa laajuudessa. Arvokkaiden luontokohteiden lähelle suunniteltujen voimaloiden rakentamisesta tulee luopua. Aurinkovoimalan osalta rakentamisella on vähäisemmät vaikutukset, mutta osa voimala-alueesta sijoittuisi arvokkaaksi lintualueeksi rajatuille kohteille. Vaikka kyseessä ovat vanhalle turvetuotantoalueelle syntyneet kosteikot, ei se vähennä niiden arvoa luonnon monimuotoisuuskohteina. Voimaloiden erilaisella sijoittelulla kosteikot olisivat säilytettävissä. Niiden linnustollisen arvon ylläpitäminen vaatii jatkossa toimenpiteitä, jotka voisivat olla hankkeessa ekologisen kompensaation toimenpiteitä menetettävien luontoarvojen kompensoimiseksi ainakin osittain.

Tuulivoimalaa T15 ei tule sijoittaa suunnitellulle paikalle odotettavissa olevien haitallisten luontovaikutusten vuoksi. Kokkolan puolella voimala T19 on liian lähellä arvokkaaksi luontokohteeksi arvotettuja kohteita, avosoita ja avointa järven rantaa. Muiden lähelle arvokkaiksi luokiteltuja luontokohteita tai linnustollisesti arvokkaita alueita suunniteltujen voimaloiden sijoitukseen tulee suhtautua kriittisesti. Hankealueella esiintyy useita uhanalaisia lintulajeja, mm. käytöstä poistetuilla turvesoilla esiintyvä peltosirkku, monet kosteikkolajit ja avosoiden kahlaajat.

Muut asiat:

Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo positiivisesti YVA-selostuksen sivulla 99 kuvattuun asiaan, jossa toimija sitoutuu jo tässä vaiheessa tarvittaessa poistamaan perustukset pelkän maisemoinnin sijaan.

” Perustukset jätetään maahan tai poistetaan sen mukaan mitä rakennusluvassa tai muilla sopimuksilla on sovittu ja mitkä ovat purkamisajankohdan ympäristömääräykset. Perustuksen purku kokonaan edellyttää betonirakenteiden lohkomista ja teräsrakenteiden leikkelemistä, mikä on hidasta ja työvoimavaltaista. Räjäyttäminen on tehokkain purkamiskeino. Betoni hävitetään ja rauditus kierrätetään.”

Johtava ympäristötarkastaja

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää

1. esittää edellä ehdotetun lausunnon yhteysviranomaisena toimivalle Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle
2. toimittaa lausunnon edelleen jatkopykälänä kaupunginhallitukselle.

Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi päätösesityksen.